

כולם דיברו על ממשלת אחדות. איש כימעט אינו רוצה בה, אך אי אפשר להיות נגד יש מי שמרוויח מכל העניין

מלכים ליום אחד

במדינה

העם

מדינה סוריאליסטית

הישראלים היו מאושרים. אין להם ממשלה ולממשלתם אין ראש.

במדינת ישראל שררה השבוע מציאות סוריאליסטית. כראש ממשלה עמד אדם בלתי קיים. כך, על כל פנים, הוא נראה לאזרחיו.

יש ראש-ממשלה שמתפטרים. יש ראש-ממשלה שנפטרים. למרבה הצער, אבל ראש-ממשלת ישראל פשוט נעלם. נמוג. כאילו התגשם כאן השיר האמריקאי הישן: "חיללים ותיקים לעולם אינם מתים / הם פשוט נמוגים..."

ביתנים עשו ההכנות להקמת ממשלה חדשה, אבל זו בוששה לקום. הכל ניסו להפיק רווחים של הרגע האחרון, לפני מימוש ההשקעה הפוליטית שלהם בצורת ממשלה. הדבר נדחה מיום ליום.

באותה שעה שקעה המדינה עוד יותר בחוכותיה, ובכל המערכות הכלכליות נרלקו האורות האדומים. ואילו אזרחי ישראל — להם זה לא היה איכפת.

הם היו מאושרים. הם נהנו מימיהם החדשים הראשונים.

הם לא היו וקוקים לממשלה, ולא לראש-ממשלה בשרירם.

להפך: הם ידעו היטב שכל ממשלה חדשה, לכשתקום, תצטרך לעשות משהו כדי לתקן את המצב הכלכלי. והנסיון הארוך והמר לימד אותם שכל עשייה ממשלתית בישראל היא על-חשבון האזרח, לא על חשבון הממשלה עצמה.

לכן הבינו היטב שכל יום בלי ממשלה אמיתית הוא יום של רווח נקי, יום של הנאה.

הם היו מוכנים לדחות את הקמת הממשלה החדשה לשנה הבאה, כשאין ממשלה, אין גזירות חדשות, ואין איש יכול להחליט על מילחמה חדשה.

היה נדמה כי הושג סוף-סוף המצב האידיאלי: מדינה בלי ממשלה, ממי שלה בלי ראש.

המילחמה

המדינה המתפרקת

הדרוזים הקימו מישטר

עצמאי, תוך ברית עם סוריה וישראל.

רשימה קטנה, שפורסמה השבוע בטיימס של ניו-יורק, הסבירה את כל המרחשלים כיום בלבנון, שם תקועה ישראל בבזבז שאין ממנו מוצא (ראה הדרוזים וכתבה בעמודים 11 - 13).

הרשימה הראתה את יחסי הכוחות בלבנון — בהרכב האוכלוסייה מצד אחד, ובהרכב הפרלמנט מצד שני. והנה:

● **המאורנים** מונים 15% באוכלוסייה, נפש. הם מהווים רק 15% באוכלוסייה, אך 30% בפרלמנט. על פי האמנה משנת 1943, מובטחות להם מישרות הנשיא ומפקד-הצבא — שתי המישרות רות החשובות היחידות במדינה.

● **השייעים**, לעומתם, מונים מיליון נפש. הם העדה הגדולה ביותר בלבנון. הם מהווים 25% באוכלוסייה, אך רק 20% בפרלמנט.

● **הסונים** מונים מישור במספרם למיספר המאורנים — 600 אלף נפש. בעודם מהווים 15% באוכלוסייה, יש להם 20% בפרלמנט.

● **הסלסטינים** אינם עדה מורכבת בלבנון, ולרובם הגדול לא הוענקה האזרחות גם אחרי 35 שנות שהות בלבנון — מצב שאין כדוגמתו בשום מדינה דמוקרטית בעולם. הם מונים חצי מיליון נפש, שהם 12.5% באוכלוסייה. מיספר נציגים בפרלמנט: 0.

● **היוונים האורתודוקסים** הם העדה הנוצרית השנייה בגודלה: 400 אלף נפש. הם מהווים 10% באוכלוסייה (המשך בעמוד 9)

בעיקר בלטה, מאחורי הד קלעים, פעילותו של שרה-הפנים, יוסף בורג, נגד ממשלת אחדות לאומית. אשר לדור לוי — פרשנים רבים הביעו תמיהה על עמדתו הנוקשה, העויינת, לנציגי מיפלת העבודה ולממשלת אחדות. לאורך כל הריונים ניפנף לוי בעובדה, שנציגי העבודה דורשים מתינות רבה מזו שמבקשת ממשלת ארצות-הברית — הן בעניין לבנון והן בפרשת ההתנחלויות!

הליכוד לא איפשרה להם מרחב תימרון. ממשלת אחדות, גם אם היא הליכוד נאות לקבל את הצעת ה"שורה" של הרביץ, לא היתה עוברת בהצבעה בלישבת המיסלגה או בסיעה בכנסת. לרובן ולפרסם היו סיכויים טובים יותר במרכו, אבל לשניהם היו סיבות טובות לא לחתור לעימות במרכז. פרס מפחד מעימות גלוי עם דורה-ביניים, שיחיש את המלכת נבון, ואילו רביץ

האסכולה של חירות כדי להשיג יעדים לאומניים ושמרניים, אין להתמלא שהוא מלא זעם על ראשו הליכוד, שהביטלו את יוזמתו החכמה.

ניכוד במערך

מערך גובר הניכוד בין הח"כים מורה-ביניים (גילאי 40-50) ובין רורה-ביניים מאייש כיום את רוב התפקידים הבכירים בסיעה בכנסת. חכ"ם כמו עדי אמוראי, יעקב צור, נאווה ארד, אורה נמיר, מיכה חריש, עוזי ברעם, חיים רמון (33), אברהם כץ-עזר ואחרים לא היו מעולם חברי קאבינטי. יש להם פחות רתיעה מפעילות אופוזיציונית.

גם מעבר לאינטרס הצר, רווחים כל הח"כים האלה איבה ריגשית-פוליטית עצומה לליכוד. הם בנים בגלוי לשרי-הליכוד, לכושרם לשלוט במדינה, לשרי הליברלים הרופסים והאנוכיים (הרעם), וסבורים שאם יילחם המערך בליכוד כמיפלת אופוזיציה, הוא יירש אותו בשילטון, ודור הביניים יהווה את עמודה-השדרה של המישטר החדש שיקום.

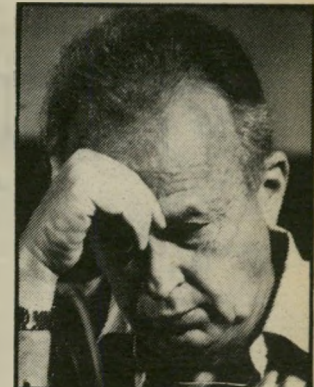
חלק מהח"כים האלה הסכימו למשאית-זמתן עם הליכוד כמהלך טאקטי, ייחלו לבישולו, ומתי כוננים כעת למאבק למען יצחק נבון כמזעזעם הראשות הממדי שלה, בעל סיכויים לנצח בבחרי רות.

נציגים המובהק במו"מ היה ח"כ משה שחל, ראש סיעת המערך בכנסת. שחל אמנם היה פחות נלהב מאשר חבריו (שימעון פרס, יצחק רביץ וחיים צדוק). איש מיפלת העבודה כ-מוערך התשיעה" טען באוזני העולם הזה, ששחל לא רצה בממשלת אחדות, מכיוון שתיקד-המישפטים שאליו שאף היה נמטר לחיים צדוק. גם עמדתו העויינת של משה ניסים תורצה ככך שהוא רצה להחזיק בתפק הזה, וכן גם

ברי מעודדה-השע (יורד הכנסת מנחם סבירור, הח"כים ייגאל הרביץ, יצחק ברמן, דרור ייגרמן, דן תיכון, מנחם הכהן, יחזקאל זכאי, אריק נחמקין והשר מרדכי כרפורת) מתקשים לוותר על המעמד הרם והפירסום הרב שבהם וכו בעיצומו של המשאית-זמתן בין מיפלת העבודה בין הליכוד. במרכז מיפלת העבודה אמרו עליהם, שהם לוקים ב-נתיסמונת אגודת-ישראל.

במצב של משבר יכולים חברי-כנסת ספורים, לא כלם מרכזיים במיוחד, למקד בעצמם את מירב תשומת-הלב הציבורית, לנסות להכתיב מהלכים מכריעים. העובדה שכל זה נעשה בשם ה-אחדות הלאומית" מחזקת את תרומתם בעיני עצמם ובעיני הציבור.

באורח אובייקטיבי פוגעים הרי שעה בעיקר בליכוד, ומעכבים את מאר מציו של יצחק שמיר להרכיב ממשלה

רביץ החוכמה של הורביץ -

מצומצמת. עם זאת, שמיר מגלה שיש לו סבלנות ועצבים של ברזל. והתנהגותו מצטיירת כיותר מכובדת ופחות בהולה מאשר זו של ראשי המערך, שלרוב השילטון יש השפעה כמעט נארוקטית עליהם.

ני עם שכל

מי מונה מבין הלוחצים לממשלת אחדות היו מונעים על-ידי תערובת מעורפלת למדי של נימוקים פסיכולוגיים, ריגשיים ופוליטיים. השר לשעבר, ייגאל הורביץ, היה לעומתם עיקבי ופוליטי, נקי-ציוני עם שכל.

טען הורביץ באוזני כל מי שהיה מוכן לשמוע: "מה אר כפת לי לתת לאנשי המערך מוצא מכובד, באמצעות הסכם על רוב של שני-שלישים להתי-נחלויות חדשות, תוך כדי המד שז ביצוע כל החוזים הקיימים? במיקרה כזה ירשנו מ"ם חלק מהיונים, תמשך תנופת הבניין ענקית בגדה, כי רוב החוזים הם לארבע עד ששה שנים, ואילו הממשלה החדשה לא תתקשה להכין תוכניות חדשות לשטר חים עצומים שיש להם הבשר ממיפלת העבודה, בעטייה של תוכנית-אלון..."

הוא רצה לספק למערך נוסחה, שתאפשר לו להצטרף לממשלה נציית קיונית, ולהמשיך לדבר על "פשרה טריטוריאלי". הורביץ הוכיח שוב שהסוגי נון ורדך המחשבה הבין-ריוני ניסטיים עדיפים בהרבה על

התחכמויות של יונים

בעצומו של המשאית-זמתן על ממשלת אחדות לאומי, הודיע יורד מיפלת העבודה, שימעון פרס, לחבריו המופתעים, שהוא קיבל מנייה משלושה אנשי-רוח יוניים, הותמנים בהסכם עם הליכוד תמורת "חסד נאות" בעניין ההתנחלויות. זהות הפנים הדוהמה את הנוכחים. והקלה מאוד על פרס במאמציו לרסן את התנגדותם של רבים מחבריו. מדובר בסופרים א"ב יהושע ועמוס עוז, ממיסדי שלי, וכן הד"ר מנחם ברניקר מאוניברסיטת תל-אביב, בעבר מראשי שיח וממקימי מוקד. ברניקר טען אחר-כך, שבעצם הוא התכוון לגרום לפירוק המערך. לדבריו, היתה ממשלת אחדות מביאה למרישת מ"ם. ר"ץ ויוני-העבודה, ולהקמת, שמאל ציוני-סוציאליסטי. מזכ"ל מ"ם, ויקטור שם-טוב, לא התרשם במיוחד מהחכמונות הזאת, האופיינית מאוד לברניקר. למרות התמיכה העקרונית שלו בעניינה מהמערך, נילה הפעם שם-טוב זיהיות רבה במעשיו ובהתבטאויותיו, עד כדי כך שבמיפלתו רווחות שמועות - שטרם אושרו - שהוא שינה את עמדתו בנושא זה.

נמצא במצב קשה לא-פחות. כמעט כל תומכיו במיפלה, כולל ישראל גלילי, מתנגדים בכל תוקף להליכה עם הליכוד.

החשבונות של לוי

עמדת ארבעת נציגי הליכוד היתה נוקשה. יצחק שמיר, משה ארנס, משה ניסים ורוד לוי טענו, במידה משיימת של צדק (שאינו זהה לחוכמה, שהיתה הפעם נתלתו של

נבון והחשבון של לוי

מעורבות איריה בתנופת הבנייה בגדה, הנזקפת לכותב בעיני בוחריו הליכוד. לוי סבור ששמיר יספיד בבחירות הבאות מול נבון, במיקרה כזה הוא יאלץ לנהל מאבק איתנים עם אריאל שרון על כתר מנהיגות תנועת החרות, נסיונו המר במרכז חירות לימד אותו, שהוא ייבשל שם מול שרון, אם לא יצליח לשכנע את חברי המרכז בדבקותו המוחלטת באידי-אלוניה של יישוב הגדה, עמדתו של לוי, ניציותו המופגנת בעניין ההתנחלויות, אינה אלא הירייה הראשונה שלו במאבק העתידי עם שרון. זוהי, בעצם, מילחמת השילטון הרלוונטית. המאבק בין שרון ולוי על השילטון, לקראת סוף שנות ה-80, יקבע את דמות מדינת-ישראל בעתיד. המיניות שיהיו בכותרות בשלוש השנים הבאות, שמיר ויצחק נבון, אינן אלא שחקני-מישנה, שיכבכו בתקופת הבניים.

רביץ מחזר אחרי נבון

הברית החדשה בין הח"כים שימעון פרס ויצחק רביץ עומדת להתמוצץ בקרוב.

מקביל לשיחות עם ראשי הליכוד, ניסה רביץ להתקרב לנשיא לשעבר, יצחק נבון, ולהגיע איתו להסכם אופרטיבי. רביץ סתפק במעמד של מס' 2 גם אצל נבון, שהתמיכה בו במיפלת העבודה היא עצומה.

כמעט שאין אפשרות לעצור את בחירתו של נבון כמזעזעם המערך לראשות-הממשלה, היחידי שמנסה להתעלם מהכוחות על הקור הוא פרס עצמו. יורד מיפלת העבודה, שהשקיע כל טיפה מדמו בשיקטמה, מנסה לדחות את גור-דינו בכל האמצעים.

עד כה לא התקיימה שיחה של ממש, לבי-אל-לב, בין פרס ונבון. בשיחה משטלת איחוד לאומי, יתמקדו כליהתיקשרות בשרשות של נבון, ואף להציע לו את תפקיד שרה-החינוך בממשלה שיקים המערך.

ברגע זה נבון איננו מוכן לדבר על שום עניין, ומצפה שראשי המיפלה יפנו אליו. אחרי שהיה נשיא, הוא אינו מעלה בדעתו שיכתן בשום תפקיד, מלבד מישרת ראש-הממשלה. פרס לא יוכל להתעלם מחזויו של רביץ אחרי חברו הוותיק, ויש לצפות שמיד אחרי שוך הסערה, שנגרמה על-ידי המגעים בעניין ממשלת איחוד לאומי, יתמקדו כליהתיקשרות בשרשות של משברים ומשברונים בתוך מיפלת העבודה, שעשויים להסתיים בהכרתו של נבון.

התלהבותו של צדוק עצמו למען אחדות. עמדת דורה-ביניים העמידה את רביץ ופרס במצב בלתי-אפשרי. גם הלהיטות הרבה של היונה-ככימול חיים צדוק — שיש לו אינטרסים כלכליים לא מבוטלים בחווי הבנייה בגדה — לא הועילה. העמדה הנוקשה של נציגי

חיים ברעם